

Інформація про здійснення Національним банком України державної регуляторної діяльності у 2018 році

Національний банк України у 2018 році здійснював державну регуляторну діяльність відповідно до вимог Закону України “Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності”, Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта Національного банку України та Методики відстеження результативності регуляторного акта Національного банку України, затверджених постановою Кабінету Міністрів України і Національного банку України від 14 квітня 2004 року № 471.

Упродовж 2018 року державна регуляторна діяльність Національного банку України спрямовувалася на підготовку, прийняття та відстеження результативності регуляторних актів.

Під час здійснення державної регуляторної політики Національний банк України дотримується принципів доцільності, адекватності, ефективності, збалансованості, передбачуваності, прозорості та врахування громадської думки.

Регуляторна діяльність Національного банку України у 2018 році здійснювалася відповідно до Плану підготовки проектів регуляторних актів Національного банку України на 2018 рік, затвердженого розпорядженням Національного банку України від 08 грудня 2017 року № 899-ро (зі змінами) (далі – План).

Згідно з Планом Національний банк України запланував розроблення 21 проекта нормативно-правового акта, що відповідають ознакам регуляторного акта, з них:

прийнято:

1) постанову Правління Національного банку України від 04 травня 2018 року № 50 “Про затвердження Положення про Кредитний реєстр Національного банку України”;

2) постанову Правління Національного банку України від 24 травня 2018 року № 54 “Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України”;

3) постанову Правління Національного банку України від 14 серпня 2018 року № 93 “Про затвердження Змін до Правил з організації захисту приміщень банків в Україні”;

4) постанову Правління Національного банку України від 04 вересня 2018 року № 96 “Про затвердження Змін до Інструкції з організації інкасації коштів та перевезення валютних цінностей банків в Україні”;

5) постанову Правління Національного банку України від 25 вересня 2018 року № 102 “Про затвердження Змін до Інструкції про міжбанківський переказ коштів в Україні в національній валюті”;

6) постанову Правління Національного банку України від 03 жовтня 2018 року № 105 “Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України”;

7) постанову Правління Національного банку України від 05 жовтня 2018 року № 106 “Про внесення змін до Правил організації захисту електронних банківських документів з використанням засобів захисту інформації Національного банку України”;

8) постанову Правління Національного банку України від 22 грудня 2018 року № 149 “Про затвердження Положення про ліцензування банків”;

9) постанову Правління Національного банку України від 22 грудня 2018 року № 150 “Про внесення змін до Положення про порядок видачі юридичним особам ліцензії на надання банкам послуг з інкасації”;

10) постанову Правління Національного банку України від 22 грудня 2018 року № 151 “Про затвердження Змін до Положення про порядок проведення перевірок юридичних осіб, які отримали ліцензію Національного банку України на надання банкам послуг з інкасації”;

11) постанову Правління Національного банку України від 27 грудня 2018 року № 155 “Про внесення зміни до Положення про Кредитний реєстр Національного банку України”;

12) постанову Правління Національного банку України від 28 грудня 2018 року № 159 “Про затвердження Змін до Інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах”.

Крім того, у звітному році прийнято три постанови, прийняття яких було заплановано у 2017 році:

1) постанову Правління Національного банку України від 25 січня 2018 року № 5 “Про внесення змін до Положення про порядок здійснення банками операцій за гарантіями в національній та іноземних валютах”;

2) постанову Правління Національного банку України від 11 квітня 2018 року № 38 “Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України”;

3) постанову Правління Національного банку України від 04 вересня 2018 року № 95 “Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України”.

Прийняття вищезазначених регуляторних актів було здійснено з метою досягнення таких цілей:

1) установлення перехідного адаптаційного періоду для використання суб'єктами господарювання змінених форм первинного обліку касових операцій, а також унормування особливостей оприбуткування готівки суб'єктами господарювання;

2) удосконалення вимог щодо захисту приміщень банків в Україні;

3) удосконалення порядку інкасації коштів та перевезення валютних цінностей;

4) удосконалення процесу ліцензування юридичних осіб на надання банкам послуг з інкасації;

5) удосконалення вимог щодо використання та зберігання організаціями засобів захисту інформації Національного банку України з урахуванням розвитку криптографічного захисту інформації в інформаційних системах

Національного банку України, зокрема у зв'язку із запровадженням програмно-апаратного модуля генерації ключів криптографічного захисту інформації;

б) удосконалення засобів інформаційної безпеки під час управління ключовими даними в організаціях, що використовують засоби захисту інформації Національного банку України;

7) скасування обов'язку щодо використання печаток на документах, які подаються банком для відкриття та ведення кореспондентського рахунку, у тому числі в Національному банку України;

8) визначення порядку дій в разі отримання повідомлення банку-кореспондента та/або обтяжувача про наявність підстав для звернення стягнення на предмет обтяження, яким є майнові права на кошти на кореспондентському рахунку банку;

9) запровадження оформлення в електронному вигляді дозволу на роботу банку в системі електронних платежів Національного банку України за відповідною моделлю обслуговування консолідованого кореспондентського рахунку та вимоги Національного банку України/Фонду гарантування вкладів фізичних осіб на безспірне списання заборгованості з кореспондентського рахунку банку;

10) актуалізації порядку резервування та відновлення функціонування системи електронних платежів Національного банку України;

11) надання права на підставі договору доручення з банком, який є абонентом-ідентифікатором, під час відкриття рахунку використовувати інформацію щодо ідентифікаційних даних клієнтів – фізичних осіб, отриману за допомогою національної системи електронної дистанційної ідентифікації фізичних осіб (система BankID);

12) надання права перераховувати кошти в національній валюті з поточного рахунку фізичної особи-резидента на поточний рахунок фізичної особи-нерезидента в разі продажу фізичною особою-нерезидентом власного майна на території України фізичній особі-резиденту, якщо це майно не є об'єктом інвестиційної діяльності в Україні;

13) скасування норми щодо подання фізичною особою, яка провадить незалежну професійну діяльність, до банку під час відкриття рахунку копії документа, що підтверджує взяття цієї особи на облік в органі Пенсійного фонду України;

14) надання права фізичним особам зараховувати на поточні рахунки кошти від погашення успадкованих ощадних (депозитних) сертифікатів та процентів за ними;

15) визначення порядку здійснення банками операцій за документарними акредитивами в національній та іноземній валютах в одному нормативно-правовому акті Національного банку України;

16) адаптації порядку здійснення банками операцій за документарними акредитивами та гарантіями в національній та іноземній валютах до сучасної міжнародної практики здійснення операцій за документарними акредитивами;

17) зменшення кількості паперових документів, які використовуються під час оформлення банками та їх клієнтами операцій за документарними акредитивами та гарантіями в національній та іноземній валютах;

18) використання електронних документів на всіх етапах здійснення банками та їх клієнтами операцій за документарними акредитивами та гарантіями в національній та іноземній валютах;

19) ініціювання переказу коштів в іноземній валюті з рахунків умовного зберігання (ескроу);

20) удосконалення порядку ліцензування банків та приведення норм про ліцензування банків у відповідність до європейського законодавства та стандартів Базельського комітету з банківського нагляду;

21) визначення порядку функціонування Кредитного реєстру Національного банку України.

Розроблені та перебувають на погодженні:

1) проект постанови Правління Національного банку України “Про затвердження Змін до Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні”;

2) проект постанови Правління Національного банку України “Про затвердження Змін до Положення про застосування електронного підпису в банківській системі України”;

3) проект постанови Правління Національного банку України “Про затвердження Положення про кіберзахист та інформаційну безпеку в платіжних системах та системах розрахунків”;

4) проект постанови Правління Національного банку України “Про внесення змін до Положення про порядок перевірки стану інформаційної безпеки в банківських та інших установах, які використовують засоби захисту інформації Національного банку України”;

5) проект постанови Правління Національного банку України “Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України”, яким передбачено внесення змін до:

Інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 12 листопада 2003 року № 492, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 17 грудня 2003 року за № 1172/8493 (зі змінами);

Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 03 грудня 2003 року № 516, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 29 грудня 2003 року за № 1256/8577 (зі змінами);

Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 21 січня 2004 року № 22, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 29 березня 2004 року за № 377/8976 (зі змінами);

б) проект постанови Правління Національного банку України “Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України”, яким передбачено внесення змін до:

постанови Правління Національного банку України від 12 листопада 2003 року № 492 “Про затвердження Інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах”, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 17 грудня 2003 року за № 1172/8493 (зі змінами);

Інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 12 листопада 2003 року № 492, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 17 грудня 2003 року за № 1172/8493 (зі змінами).

Підготовку проекту постанови Правління Національного банку України “Про внесення змін до Положення про електронні гроші в Україні” відкладено у зв’язку з неприйняттям Верховною Радою України проекту Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання переказу коштів” (реєстраційний № 7270) та у зв’язку з підготовкою Кабінетом Міністрів України проекту Закону України стосовно запровадження на законодавчому рівні заходів щодо ідентифікації платників та отримувачів під час здійснення ними окремих операцій з електронними грошима [проект Закону України “Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення” (реєстраційний № 9417)].

Щодо проекту постанови Правління Національного банку України “Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України”, яким передбачалось удосконалити вимоги до формування номера банківського рахунку на основі стандарту ISO 13616, то у 2018 році його підготовка не здійснювалася. Розроблення даного проекту планувалося після прийняття нормативно-правового акта Національного банку України з питання формування номера банківського рахунку на основі стандарту ISO 13616 (IBAN). Оскільки постанова “Про запровадження міжнародного номера банківського рахунку (IBAN) в Україні” була прийнята Правлінням Національного банку України 28 грудня 2018 року за № 162, розроблення проекту постанови Правління Національного банку України “Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України” з цих питань буде здійснено у 2019 році.

Щодо проекту постанови Правління Національного банку України “Про затвердження Положення про організацію кіберзахисту у банківській системі України”, то постанову планувалося прийняти у 2018 році. У зв’язку з прийняттям Закону України “Про основні засади забезпечення кібербезпеки України”, яким унесено зміни до статті 7 Закону України “Про Національний банк України”, зазначений проект втратив ознаки регуляторного акта.

Здійснення Національним банком України державної регуляторної політики у 2018 році включало:

- 1) застосування єдиного підходу до підготовки аналізу регуляторного впливу та до здійснення відстеження результативності регуляторних актів;
- 2) підготовку аналізу регуляторного впливу;
- 3) планування діяльності з підготовки проектів регуляторних актів;
- 4) оприлюднення проектів регуляторних актів з метою одержання зауважень і пропозицій від фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань, а також відкриті обговорення за участю представників громадськості з питань, пов'язаних із регуляторною діяльністю;
- 5) відстеження результативності регуляторних актів;
- 6) підготовку звітів про відстеження результативності регуляторних актів та їх оприлюднення;
- 7) перегляд та систематизацію регуляторних актів;
- 8) систематизацію регуляторних актів;
- 9) викладення положень регуляторного акта в спосіб, який є доступним та однозначним для розуміння особами, які повинні впроваджувати або виконувати вимоги цього регуляторного акта;
- 10) оприлюднення інформації про здійснення регуляторної діяльності.

З метою дотримання вимог статті 13 Закону України “Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності” та основних принципів регуляторної політики кожний проект регуляторного акта, розроблений у 2018 році, оприлюднено на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку України (<http://www.bank.gov.ua>) у рубриці “Законодавство” для ознайомлення з ним фізичних та юридичних осіб. Саме така робота із суб'єктами господарювання та фізичними особами дає змогу визначити оцінку впливу регуляторного акта й відкоригувати недоліки проекту регуляторного акта до набрання ним чинності. Пропозиції та зауваження від фізичних і юридичних осіб до проектів регуляторних актів були опрацьовані та в разі визнання їх доцільності враховані в проектах регуляторних актів.

До розроблених у звітному році проектів регуляторних актів Національний банк України підготував аналіз регуляторного впливу, в якому визначалися проблеми, на врегулювання яких спрямовувалося розроблення регуляторних актів та переваги цих актів у їх вирішенні.

Аналіз регуляторного впливу проектів регуляторних актів розміщено на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку України (<http://www.bank.gov.ua>) у рубриці “Законодавство”.

На виконання вимог статті 10 Закону України “Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності” Національний банк України у 2018 році здійснював відстеження результативності таких регуляторних актів:

базове відстеження:

- 1) постанови Правління Національного банку України від 28 вересня 2017 року № 95 “Про затвердження Положення про організацію заходів із забезпечення інформаційної безпеки в банківській системі України” [Звіт про базове відстеження результативності регуляторного акта оприлюднений 07

лютого 2018 року на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку України (<http://www.bank.gov.ua>);

2) постанови Правління Національного банку України від 29 грудня 2017 року № 148 “Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні” [Звіт про базове відстеження результативності регуляторного акта оприлюднений 17 січня 2018 року на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку України (<http://www.bank.gov.ua>)];

3) постанови Правління Національного банку України від 24 травня 2018 року № 54 “Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України” [Звіт про базове відстеження результативності регуляторного акта оприлюднений 01 червня 2018 року на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку України (<http://www.bank.gov.ua>)];

4) постанови Правління Національного банку України від 14 серпня 2018 року № 93 “Про затвердження Змін до Правил з організації захисту приміщень банків в Україні” [Звіт про базове відстеження результативності регуляторного акта оприлюднений 21 серпня 2018 року на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку України (<http://www.bank.gov.ua>)];

5) постанови Правління Національного банку України від 04 вересня 2018 року № 96 “Про затвердження Змін до Інструкції з організації інкасації коштів та перевезення валютних цінностей банків в Україні” [Звіт про базове відстеження результативності регуляторного акта оприлюднений 13 вересня 2018 року на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку України (<http://www.bank.gov.ua>)];

періодичне відстеження:

1) постанови Правління Національного банку України від 03 грудня 2003 року № 514 “Про затвердження Положення про порядок здійснення банками операцій за акредитивами” (у редакції постанови Правління Національного банку України від 11 квітня 2018 року № 38) [Звіт про періодичне відстеження результативності регуляторного акта оприлюднений 19 липня 2018 року на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку України (<http://www.bank.gov.ua>)];

2) постанови Правління Національного банку України від 03 грудня 2003 року № 516 “Про затвердження Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами” [Звіт про періодичне відстеження результативності регуляторного акта оприлюднений 09 жовтня 2018 року на сторінці офіційного Інтернет представництва Національного банку України (<http://www.bank.gov.ua>)];

3) постанови Правління Національного банку України від 21 січня 2004 року № 22 “Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті” [Звіт про періодичне відстеження результативності регуляторного акта оприлюднений 09 жовтня 2018 року на

сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку України (<http://www.bank.gov.ua>);

4) постанови Правління Національного банку України від 04 листопада 2010 року № 481 “Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України з питань регулювання випуску та обігу електронних грошей” [Звіт про періодичне відстеження результативності регуляторного акта оприлюднений 06 грудня 2018 року на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку України (<http://www.bank.gov.ua>)];

5) постанови Правління Національного банку України від 04 лютого 2014 року № 43 “Про затвердження Положення про порядок реєстрації платіжних систем, учасників платіжних систем та операторів послуг платіжної інфраструктури” [Звіт про періодичне відстеження результативності регуляторного акта оприлюднений 10 грудня 2018 року на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку України (<http://www.bank.gov.ua>)].

З метою реалізації положень статті 56 Закону України “Про Національний банк України” та статті 7 Закону України “Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності” наказом Національного банку України від 07 грудня 2018 року № 1156-но затверджено План підготовки проектів регуляторних актів Національного банку України на 2019 рік, який опубліковано на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку України (<http://www.bank.gov.ua>). Цей план містить інформацію щодо проектів регуляторних актів, які Національний банк України запланував розробити у 2019 році, про цілі їх прийняття, строки підготовки, назви структурних підрозділів Національного банку України, відповідальних за їх розроблення. Інформація, зазначена в цьому плані, дає змогу суб’єктам господарювання і фізичним особам планувати свою подальшу діяльність, брати участь в обговоренні проекту регуляторного акта й удосконалити його написання, сприяє захисту їх прав.